

zvláště v těch případech, kde se nejedná o pojištění proti jediné pojistné příhodě, tedy jmenovitě při pojištění dlouhodobém, kde pojistiteli záleží na tom, by s pojistníkem udržel obchodní spojení, počítaje s tím, že za újmu, která mu vznikne náhradou škody nastalé před hotovostí pojišťovací smlouvy, dostane se mu náhrady v pojistném, jež mu v budoucích letech trvání smlouvy pojišťovací bude zapláceno. To platí též v souzeném případě. Kdyby strana žalovaná nebyla chtěla převzítí závazek k náhradě škody dne 24. března 1924 již vzešlé, byla oprávněna návrh ze dne 27. března 1924 na pojištění se zpětnou účinností od 23. března 1924 zamítnouti. Když však toho neučinila a, přijavši návrh ten, pojistku ze dne 2. dubna 1924 bez výhrady vydala, převzala tím vědomě též onen závazek, neboť vydání pojistky ve smyslu návrhu jakož i veškerá opatření, jež strana žalovaná za účelem vyšetření škody a provedení oprav na poškozeném automobilu učinila, nezůstávají pochybností, že strana žalovaná v době uzavření smlouvy měla vůli škodu dne 24. března 1924 vzešlou straně žalující nahraditi. (§ 863 obč. zák.). O této vůli svědčí neklamně i nesporná skutečnost, že strana žalovaná po vydání pojistky přijala od strany žalující první roční premii s poplatky 1.409 Kč 40 h. Změnila-li žalovaná strana později svou vůli a složila-li tento peníz na soudě, nemá to ve sporu významu. Od smlouvy platně uzavřené nemůže žalovaná strana jednostranně ustoupiti a nezáleží na pohnutkách, které ji vedly k tomu, by návrh ze dne 27. března 1924 přijala. Proto je bezvýznamno i vysvětlení, jež svědek Jiří B. podal v tom směru, proč žalovaná pojistku vydala, když v té době o pojistné příhodě již věděla, neboť, nezachovala-li společnost A. podmínky mezi ní a žalovanou ujednané, nemá to vlivu na platnost smlouvy mezi stranami přímo uzavřené. Leč, nehledíc ani k tomu, nebudiž přehlíženo, že podle zjištění prvního soudu byla pojistka ze dne 2. dubna 1924 vydána po předchozím schválení se strany vídeňského ředitelství žalované společnosti. Podle názoru dovolacího soudu byla pojišťovací smlouva, z níž žalující firma svůj nárok vyvozuje, uzavřena platně a neposoudily nižší stolice věc správně, uznávše smlouvu tu za neplatnou.

Čís. 6687.

Stát neručí za škodu znehodnocením cizí valuty, jež byla zabavena pro podezření vývozu a vrácena (nabídmuta k vrácení) vlastníku v době, kdy se zatím znehodnotila.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1927, Rv I 1114/26.)

Žalobkyně domáhala se na Československém eráru náhrady škody, která prý jí vzešla tím, že v roce 1919 bylo policejním úřadem zabaveno v bytě jejího manžela 21.670 něm. Mk. pro podezření vývozu do Německa a že, když zabavení bylo v roce 1923 uvolněno, bylo jí nabídnuto k vrácení 21.670 něm. Mk., mezitím již znehodnocených, kteroužto nabídku žalobkyně odmítla. Škodu čítala žalobkyně v Kč. podle kursu

německé marky v den zabavení. Žaloba byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Uplatněn jest toliko dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Vytýká se nesprávnost názoru napadeného rozsudku, že stát neručí za škodu způsobenou jeho orgány nezákonným postupem při úředním výkonu. Jako veškeré osoby soukromé a právnícké ručí za zavinění svých orgánů dle obecných předpisů občanského zákona, tak jest prý i stát zodpověden za provinění a nezákonný postup svých orgánů, poněvadž pouze jimi může obstarávati úřední výkony a jednání. Tomuto názoru nelze přisvědčiti. Dovolatelka připouští, že pro ně k t e r á odvětví veřejné správy platí zvláštní zákony o ručení státu, odvozuje však z toho mylný závěr, že právě to potvrzuje správnost jejího tvrzení, že stát ručí za své orgány dle o b e c n ý c h u s t a n o v e n í občanského zákona, způsobí-li škodu svým úředním výkonem. V §u 92 úst. list. se stanoví, že, pokud stát ručí za škodu, způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci, určuje zákon. Tento předpis poukazuje tedy jednak na zvláštní zákony, pokud již stanovily pro některé případy ručení státu, jednak teprv slibuje, že bude vydán zákon, jenž takové ručení státu podrobným způsobem upraví. Z toho plyne, že ručení státu z nezákonného výkonu veřejné moci nenastává, není-li zákona, jenž mu je již ukládá, neboť § 92 úst. list. sám ještě toto ručení státu obecně nenařizuje. Ručí-li však stát za své orgány při výkonu jejich moci dosud jen v případech zvláštními předpisy stanovených, ne lze odvozovati takové ručení státu dle obecných ustanovení §u 1295 s násl. obč. zák., jimž ovšem podléhá i stát, ale m i m o p ř í p a d y v ý k o n u v e ř e j n é h o p r á v a. Ústavní listina svým §em 92 postavila se zřejmě na stanovisko posavadní teorie i praxe, že stát neručí za škody ze správních úkonů vlastních orgánů, není-li mu takové ručení uloženo zákonem a že v posavadním právu není obecné normy, jež by mu takové ručení ukládala. To zřejmě vysvětluje i z důvodové zprávy (tisk 2421/1920 na str. 25), kdež se poukazuje na p o v á ž l i v ý n e d o s t a t e k dosavadního právního řádu, že stát n e r u č í z á s a d n ě za škodu, způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci, a kdež se slibuje, jakmile poměry v republice se ustálí, vydání zákona, jenž by se přiblížil k právnímu stanovisku těch cizích států, které ručí dokonce i za škodu, způsobenou občanstvu korektním výkonem veřejné moci. Žalobkyně domáhá se náhrady škody, kteráž jí, jak tvrdí, vzešla tím, že dne 27. října 1919 bylo policejním úřadem zabaveno v bytě jejího manžela v M. v Čechách 21.670 něm. Mk pro podezření, že valuty měly býti z Československé republiky převezeny do Německa, že však žalobkyně osvědčila k zabaveným penězům své vlastnictví a prokázala, že nejen žádného trestního činu se nedopustila, nýbrž ani nebyla v podezření a že, když zabavení bylo výměrem berní správy ze dne 16. března 1923 uvolněno, byla jí k vrácení nabídnuta valuta mezi tím znehodnocená. Není však zvláštního předpisu, dle něhož by v tomto sporném případě ručil žalovaný stát za tuto domnělou škodu. Dovolatelka sama nemůže takový zvláštní předpis uvést,

leda že se odvolává na obecná ustanovení občanského zákona o náhradě škody, kteráž však, jak bylo doličeno, jsou z použití vyloučena. V dovolání se již nečiní pokus prokázat, že tu nejde o výkon veřejné moci, jak se o to snažila žalobkyně v odvolání, což ale soud druhé stolice případným způsobem vyvrátil, poukázav na to, že jde o nárok veřejnoprávní, poněvadž byly zabaveny bankovky u osoby podezřelé a stíhané ve smyslu vládního nařízení ze dne 6. března 1919, čís. 113 sb. z. a n. Není-li však vůbec ručební povinnosti státu za škodu v tomto případě, netřeba se zabývatí otázkou, zda dopustily se státní orgány při zabavení bankovek nezákonnosti a tudíž zavinění.

Čís. 6688.

Proti nároku manželky na výživné podle dvorského dekretu ze dne 4. ledna 1841, čís. 531 sb. z. s., nemůže manžel namítati započtením peněžitou vzájemnou pohledávku.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1927, Rv I1796/26.)

Žalovaná rozvedená manželka vedla proti manželi exekuci ku vydobytí výživného, přiznaného jí podle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se manžel nepřipustnosti exekuce vzhledem ku vzájemné útratové pohledávce, vymáhanou pohledávku převyšující. Procesní soud první stolice prohlásil exekuci nepřipustnou vzhledem k započtení vzájemné pohledávky. O dovolací soud žalobu zamítl mimo jiné z těchto důvodů: Neodůvodněn jest žalobní nárok, poněvadž exekuce směřuje k vydobytí nároku na výživné. Dvorní dekret ze dne 4. ledna 1841 čís. 531 sb. z. s. mluví výslovně o »Verabreichung eines anständigen Unterhaltes« tedy o poskytování slušné výživy. Tato výživa, jak jí má na zřeteli toto ustanovení, má co do hmotné stránky tutéž povahu a vlastnost jako »slušná výživa«, kterou jest povinen manžel manželce podle §u 91 obč. zák. poskytovat, a jako »přiměřená výživa«, kterou může požadovati na rozvodu nevinná strana podle §u 1264 obč. zák. Rozdíl jest pouze vtom, že návrh na výživu podle §u 91 a 1264 obč. zák. zakládá se již v zákoně, kdežto, jde-li o slušnou výživu z důvodu cit. dvorského dekretu, může ji soudce za podmínek tam uvedených rozvedenému manželu od případu k případu se zřetelem na všechny okolnosti a z důvodu slušnosti přiřknouti. Jinak však jde o výživné, ať se jedná o výživné z důvodu § 91, 1264 obč. zák. neb o výživné přisouzené na základě uvedeného dvorského dekretu. Dekret tento mluví o »poskytování výživy«, ustanovení §u 91 obč. zák. pak o zaopatření výživy (Unterhalt zu verschaffen). Již ze slov »Verabreichung« a »verschaffen« plyne, že zákon v první řadě má na zřeteli poskytování výživy »in natura« a že výživné stanovené v penězích jest pouze náhražkou této výživy. Právním uvádí proto odvolatelka, že pohledávku žalobcovu nelze započítati na výživné, jež žalovaná exekucí vymáhá, neboť pohledávky nejsou stejnorodé (§ 1440 obč. zák.) a již proto započtení vzájemných těchto pohle-